

Izbaže vsem dan, izvzemši nedelje in ponedeljka ob 5 popoldne.

Uredništvo: Ulica Sv. Franciška Asiškega št. 20, I. nadst. — Vsi dopisi naj se pošiljajo uradno pošto. Neobčutljiva pisma se ne odgovarjajo in rokovanj ni.

Redakcija in odgovorni urednik: Stjepan Ostojina Letnik izdajatelj: Edinost — Tisk: tiskarna "Edinost", vplivno nadzora: Tiskovništvo posrednik v Trstu, ulica Sv. Franciška Asiškega št. 20.

Tiskovnik uredništva in uprave št. 11-57.
Naročnina znaša: Za celo leto . . . . . K 24—
za pol leta . . . . . " 12—
za tri meseca . . . . . " 6—
Za nedeljsko izdajanje za celo leto 5/20
za pol leta 2/30

VEČERNA EDINOST

Posamezne številke se prodajajo po 6 vinarjev, zastarane številke po 10 vinarjev.

Oglašiti se računajo na milimetre v širini ene kolone. Črna: Oglašiti trgovcev in obrtnikov . . . . . mm po 10 vna. Osmrtne, zahvale, poslanice, oglašiti domaćih za . . . . . mm po 20 vna.
Oglašiti v tekstu lista do pet vrst . . . . . K 3— vsaka nadaljnja vrsta . . . . . " 2—
Mali oglašiti po 4 vinarje beseda, najmanj pa 40 vinarjev.
Oglašiti sprejema Inzeratni oddelek "Edinosti". Naročnina in reklamacije se pošiljajo uradno pošto. Plačanje se izločeno iz uprave "Edinosti". — Plača in toži se v Trstu.
Uprava in Inzeratni oddelek se nahajata v ulici Sv. Franciška Asiškega št. 20. — Poštnoštevilčni račun št. 841.052.

Obstreljevanje katedralke v Reimsu. - Tri angleške križarke potopljene.

Nemški odgovor na francoske zatajbe radi obstreljevanja katedralke v Reimsu.

BERLIN, 22. (K.) Iz velikega glavnega stana javljajo uradno dne 22. t. m.:

Francoska vlada je trdila, da obstreljevanje katedralke v Reimsu ni bilo nikakoli militaristična potreba. Temu nasproti se ugotovlja nastopno: Ko so Francozi iz mesta Reims z nasipi napravili glavno svojo oporno točko za svojo obrambo, so nas sami prislili k napadu na mesto z vsemi sredstvi, ki so bila potrebna za izvedenje. Po odredbi višjega poveljstva nemške armade, se je imelo katedralki prizanašati, dokler bi je sovražnik ne izkoristil sebi v priročje.

Od 20. t. m. se je na katedralki kazala bela zastava in mi smo jo uvaževali. Kljub temu smo ugotovili, da je na zvonicu opazovalna straža, ali pa s čemer je bilo pokazano dobro kritje sovražne artiljerije pred našo napadajočo infanterijo. Potrebno je bilo odstraniti to stražo. To se je zgodilo s streljanjem s šrapneli poljske artiljerije — streljanje s težko artiljerijo tudi sedaj še ni dovoljeno — in ustavili smo streljanje, čim je bila ona straža odstranjena. Kolikor moremo opazovati, so stoli in vnanost katedralke nepoškodovani. Podstrešje je uničil plamen, kakor je pač moralo biti. Odgovornost za to pada na sovražnika, ki je skušal čestitljivo zgradbo zlorabljati pod belo zastavo v svoje varstvo.

Trije angleške križarke potopljene.

LONDON, 22. (Preko Rima ob 5.8 zvečer). Reuterjev biro javlja: Angleške križarke »Aboukir«, »Hogue« in »Cressy« so nemški podvodni čolni v Severnem morju potopili.

Križarke »Aboukir« so obstreljevale štiri torpedovke. Med tem, ko sta jih križarke »Hogue« in »Cressy« prišli na pomoč, so ju Nemci istotako obstreljevali s torpedi. Znatno del posadke sta rešili neka križarka in rušiči torpedovk.

BERLIN, 23. (K.) Iz Londona javljajo dne 22. uradno: Nemški podvodni čolni so v Severnem morju potopili angleške oklopne križarke »Aboukir«, »Hogue« in »Cressy«. Znatno število moštva so rešile prilite angleške vojne ladje in holandski parniki.

Kakor se javlja v Wolfovi pisarni od uradne strani, se ta vest od nemške strani še ne more potrditi, ker podvodni čolni radi daljave niso še mogli dati poročila. Iz drugih virov se doznaje, da je prišlo do spopada dne 22. t. m. med 6. in 8. uro zjutraj, dvajset morskih milj severovzhodno od Hoeh van Holland. Križarke »Aboukir« je bila najprej zadeta po torpedovki. Holandski parnik »Flora« je prinesel 287 rešenih v Gmünd. Potopljene križarke so bile zgrajene leta 1900.

Vračanje ranjenih in bolnih častnikov v fronto.

DUNAJ, 23. (Kor.) Kakor doznaje »Oesterreichische Volkszeitung«, je vojno ministrstvo izdalo nastopno naredbo:

Tradicionalni del našega častniškega zbora se kaže v pogosto pojavljajočem se prizadevanju ranjenih in bolnih častnikov, da bi se pred dovršenim zdravljenjem povrnili v fronto. Kakor so želje, izražene v tem pogledu, priznana vredne, vendar se vojno ministrstvo ne odteza prepričanju, da je utrjeno zdravje eden najvažnejših predpogojev za vojaško službo. Častniki, ki niso še ozdravili, ne bi bili, ako bi se predčasno povrnili, dorusli naporom in bi se morali, morda v poslabšanem stanju, povrniti v zaledje.

Temu primerno je vse častnike, katerih stanje ne dovoljuje, opozoriti, da morejo biti koristni najvišji službi le, ako sodelujejo — kakor je to storilo že več lahko ranjenih častnikov samih — pri vezbanju nadomestnih formacij. Istočasno ambulatorično zdravniško negovanje more povpešiti prvratek popolne sposobnosti za vojno službo.

Bombe iz letal.

DÜSSELDORF, 22. (Kor.) »Düsseldorfer Zeitung« javlja: V bližini lope za letala sta bili danes iz nekoga sovražnega letala vrženi dve letalski bombi, ki pa nista napravili nikake škode, izvzemši nekoliko razbitih šip.

Izmenjava brzojavk med cesarjem Viljemom in vojvodo Cumberlandskim.

HANOVER 22. (Kor.) »Deutsche Volkszeitung« objavlja na čelu lista sledečo izmenjavo brzojavk med cesarjem Viljemom in vojvodo Cumberlandskim: »Vojvoda Cumberlandski, Gmünden.

Veliki glavni stan, 21. septembra. V tem težkem času se spominjam tvojega rojstnega dne z odkritosrčno željo za tvoj in tvojih dobrobit. Gospod bog, ki je storil že tako velike stvari za nas, naj bi bil še vnaprej milosten z našimi četami in naj bi nam podelil končno zmago nad sovražniki. Ti boš ponosen na svojega sina, ki res zasluži železni križec. Pristrčen pozdrav Tyri. Viljem.

»Cesar Viljem, glavni stan. Globoko ginenjen in pristrčen ganjen vsled tvojega milostnega spominjanja na mojo osebo v tem vzvišenem času te prosim, da sprejmeš moje globoko zahvalo kar najpristršneje. Ponosen sem in veselo vzradočen, da si je zamogel pridobiti moj sin v boju za čast in slavo Nemčije železni križec. Naj bi podelil bog hrabrim armadam tudi še vnaprej blagoslov, naši dragi nemški domovini in naši pravični stvari za zmagovit konec. Tyra in jaz se priporočava najtopleje kot ponosni stariši. Ernst August.«

Rezervna bolnišnica v vseučiliščnem poslopiju.

DUNAJ, 22. (Kor.) Naučni minister pl. Hussarek si je ogledal včeraj popoldne v vseučiliščnem poslopiju nameščeno rezervno bolnišnico in se je izredno pohvalno izrazil o nje uredbi.

Za njim je prišel vojni vikar Bjelik, ki se je razgovarjal z vojniki v njih materinem jeziku. Podelil jim je male darove, največ verske vsebine.

Nemška cesarica za oskrbovanje vojaških bolnikov.

BERLIN, 22. (Kor.) Cesarica sprejema vsaki dan različne osebnosti organizacije prostovoljne bolniške oskrbe in pa pristojne oblasti, da se znjimi posvetuje, kako bi se oskrbovanje bolnikov uredilo vedno prikladnejše, kako bi se iste bolje prevažalo in kako naj bi se osebe, namenjene za oskrbovanje, odpravljale vedno na najpotrebnejše mesto. Pri tem se tudi vedno natanko razmotri, kako bi se armadi in vojnim lazaretom, ko nastopi mrzlo vreme, najhitreje dovažajo vedno potrebnejše stvari za ogrevanje.

Opozicija v Bolgarski za nevtralnost.

SOFIJA, 21. (Agence Tel. Bulgare.) Parlamentarna opozicija objavlja po vseh članih opozicije — izvzemši le doktrinarne socialiste — podpisani manifest, v katerem se vnovič povdaja potreba ohraniti nevtralnost in ustanovitve kabineta, ki bi obstajal iz zastopnikov vseh strank, v jamstvo za strogo in lojalno varovanje nevtralnosti, da se ohrani deželni nje sedanje posestno stanje ter zagotovi ona najvišja mera povspešnja, ki jo mora prinesiti sedanja kriza.

Razpoloženje na berlinski borzi.

BERLIN 22. (Kor.) Vsled dosedaj približenih uradnih poročil o razvoju vojnih dogodkov na zapadu, vlada v krogih borznih obiskovalcev zopet upapolno razpoloženje.

Sankcioniran zakon.

BUDIMPEŠTA 22. (Kor.) Ogrski korespondenčni urad javlja iz Zagreba: Cesar je podelil Najvišjo sankcijo zakonu glede zidanja fizikalnega inštituta vseučilišča, nacionalnega muzeja in javnih stavb.

Odklikovanje.

BUECKEBURG, 22. (Kor.) Cesar je podelil knezu Adolfu Schaumburg-Lippe železni križ II. reda.

Osrednji odbor mednarodnega »Rdečega križa« v Ženevi.

DUNAJ, 22. (Kor.) Odgovarjaje na mnoga vprašanja, približuje švicarsko poslaništvo, da je mednarodni »Rdeči križ« v Ženevi, 3. Rue de l'Athènes upostavil osrednji odbor za vojne vjetnike in ranjence. Ta odbor je v zvezi z deželnimi odbori vojskujočih se držav. Tozadevno mesto na Dunaju je osrednji dokazilni urad. Postaja »Rdečega križa« 1, Landskronngasse 1, kamor se naj interesentje v Avstriji obračajo.

Za »Rdeči križ«.

DUNAJ, 22. (Kor.) Podružnici »Rdečega križa« v IV. dunajskem okraju, ki namerava v spopolnitev filialne bolnišnice, ki se otvori jutri v Schaumburggasse, napraviti še drugo bolnišnico, je podelil veleindustrijalec Karl Roth 90.000 K.

DUNAJ, 22. (Kor.) Grof Friderik Böhler in Evgen Friedländer sta oddala vojnemu ministrstvu v dobrodelne namene nadaljina 4% zastavna pisma v nominalni vrednosti 50.000 K.

O demisiji rumunskega kabineta ni govora.

RIM, 21. (Kor.) »Agenzia Stefani« poroča: Rumunsko poslaništvo izjavlja, da

je bilo v svrhu, da nastopi proti v italijanskih listih razširjenim vestem o demisiji rumunskega kabineta pooblaščen, da energično demantira vse imenovane vesti. Med člani rumunske vlade vlada popoln sporazum. Politika rumunskega kabineta je edina in samo ona, ki jo je določil kronski svet, ki so se ga udeležili vsi odličnejši člani vseh političnih strank.

Zrebanje državne razredne loterije.

DUNAJ, 22. (Kor.) Srečka štev. 106.713 dobi 300.000 kron, srečke štev. 39.375, 89.404 in 128.297 vsaka po 5000 kron.

Cesarja Viljema cesta v Maros-Vasarhely. MAROS-VASARHELY, 22. (Kor.) Župan je stavil mestnemu občinskemu odboru predlog, da največja ulica, na kateri je tudi največ prometa, ki se je dosedaj imenovala Sv. Jurja cesta, prekrsti na ime: Cesarja Viljema cesta.

Razne politične vesti.

Balkanski komite in Bolgarska. Hrvatski listi prinšajo nastopno uradno cenzurirano vest: Brata Buxton sta stopila v stike z vlado in strankami, da bi pridobila Bolgarsko, da aktivno nastopi z vlastimi tropsko razuma. Bolgarski se obeta, da dobi zaželeni del Makedonije. Misija bratov Buxton je ostala brezvspešna, ker je Bolgarska odločena, raje ostati v sedanji nevtralnosti, nego da bi pričakovala negotove bodočnosti.

Zdravje kralja Petra se je baje — glasom vesti iz Sofije — poslabšalo. Stanje njegovo je baje resno.

Po vpadu Srbov v Srem. — Zagrebški »Obzor« objavlja članek, ki se bavi z dogodki povodom vpadu Srbov v Srem. Med drugim piše: Po odbiti invaziji srbskih čet so oblasti konstatirale dve dejstvi: prvo, da so Srbi v mnogih krajih jugo-vzhodnega Srema plenili hrvatske, nemške in madjarske prebivalce dočim so prizanašali srbskim vasem; a drugo, da so se temu plenjenju pridružili tudi nekateri domači elementi, ki so vrhu tega tudi pomagali srbskim četam proti lastni obrambni sili. Težka je obtožba proti tem prebivalcem, ki so jih dovedli v Osiek. To je veleizdaja, ki odpira globok prepad med nami in njimi, a tudi znak izgubljenosti za vesti o dolžnostih in obvezah, ki se jih mora biti obmejno prebivalstvo v svesti v največji meri. Vojna se svojimi posledicami zahteva ravno od obmejnega prebivalstva velike žrtve, država uvažuje v polni meri ta izjemni položaj ter si prizadeva, da ublaži bedo in nadomešča škodo, ki jo vojna neizogibno prinaša seboj. Če pa kak del prebivalstva skoraj komaj čaka, da se vrže na svojega golorokega sosedo in brata, če preko svoje prisegne podpira neprijatelja, potem mora slediti najstrožja kazen od strani države in najhujša obsodba od naroda, ki neizmerno trpi radi takih pojavov.

Mi nismo pozabili, da so predstavitelji Srbov, toliko v Bosni, kolikor v Hrvatski in na Ogrskem podali izjave lojalnosti, ki so odgovarjale vedenju ogromne večine njihove. Vojni obvezanci srbske narodnosti so hoteli na bojno polje in vsak dan moremo čitati med padlimi in ranjenimi tudi monarhijske Srbe, ki so, istotako kakor njihovi predniki iz vojne granice, skupno s Hrvati prešli svojo kri v obrambo monarhije! Uverjeni smo, da se večina Srbov istotako zgraža kakor mi nad vedenjem onih obmejnih vasi. . . . . Nadejamo se, da se ta pojava ne obnovi več, ker ni dvoma, da je v vsakem slučaju gotova reakcija nedoglednih posledic za začetnike takih poskusov.

Ta izvajanja največjega hrvatskega lista treba zabeležiti dobro, za poznejše čase. Odgovarjajo dejstvu, da smo v vojni s Srbijo, ne pa s srbskim narodom!!

Sličice z vojne.

Smrt in pogreb vojaškega generala. Iz Miskolca poročajo: Te dni se je vrnil z bojišča neki ranjeni nadporočnik, ki je bil pri štibu na severnem bojišču padlega FML Wodniavskega. O pogrebu tega našega generala pripoveduje omenjeni nadporočnik: Baron Wodniavsky je ravno študiral dobljena nova povelja armadnega vodstva, ko se je vsula na ves naš štab pravačta toča krogelj iz ruskih strojnih pušk. Nahajali smo se sredi naših čet, ki so se besno zaganjale proti sovražniku. Toda boj je bil neznak, neprijatelj mnogo močnejši. Mojega konja je zadela krogla. Hitro sem skočil s konja. V istem trenutku pa sem videl, kako general pada s konja — zadet je bil v prsi in je obležal mrtev. Ker smo se morali umikati, nismo i-

meti niti toliko časa, da bi vzeli mrtvega poveljnika seboj. Pri ranjenih je ostal le eden naših zdravnikov, ko so prihajali Rusi. Nekli ruski stotnik se je približal našemu zdravniku ter je, pokazavši na truplo našega generala, vprašal: »Je-li ta general?« Ko je zdravnik pritrdil, se je stotnik obrnil k svoji kompaniji ter dal povelje, naj pokopljejo generala z vsemi častmi. Preiskal je obleko padlega, vzel iz nje pisma, denar in druge vrednostne predmete ter jih izročil našemu zdravniku. Mejttem so ruski vojaki izkopali grob, kompanija se je postavila v vrsto, in ko so generala polagali v jamo, je stotnik velet k molitvi. Kompanija je oddala več častnih streljav. Ruski stotnik je nato zaprosil našega zdravnika, naj obvesti naše, da je bil general pokopan z vsemi častmi.

Iz bojev pri Komarovu. Poročevalec »Grazar Volksblatta« piše: Sodeloval je v teh bojih in je bil ranjen. Na prevozu z bojišča v bolnišnico je napisal svoje poročilo rečenemu listu, v katerem posebno naglašava junaštvo hrvatskih polkov. To spričevalo je posebno veljavno, ker je je napisal očividec in — Nemec. Poročilo se nanaša na boj dne 8. septembra. Najprej opisuje, kako je morala njegova četa vzdržati nekoliko ur v strašni toči ruskih šrapnelov. Vendar je vzdržala svojo pozicijo, dokler se ni začel pojavljati v borbi 4. zbor. Ko pa se je zapel v borbo 14. (zagrebški) zbor, so naši zopet uprizorili napad. Hrvate so potegnili za seboj vso bojno linijo in šli so naši z razvitimi zastavami k naskoku, ki ga je artiljerija čvrsto pripravila in podpirala. Po strašni borbi na bajonete, so bili Rusi pregnani iz njih pozicij, pri čemer jih je bilo mnogo vjetih, Ali, ker so sovražniku prihajale vedno nove rezerve, je bil splošček v premoči, dokler se ni njegov odpor razbil ob junaštvu hrvatskih polkov.

Tako pravi očividec — Nemec. A če se spominjamo, da je bila Aufenbergova zmaga dosežena z zmago pri Komarovu, potem je jasno, da so hrvatski polki s svojimi bajonetni največ pripomogli do Aufenbergove zmage!

O junaškem dekletcu pri Ravi Ruski. — O junaškem dekletcu Rozi Zenock, ki jo je sam cesar odklikoval in obdaroval, pišejo listi: Med ranjenci pri Ravi Ruski je bilo tudi malo kmečko dekletce, ki je med bitko neprestano hodilo v bojno linijo, da je ranjenecem dajala vode. Malo, 13-letno Roza je zadel šrapnel in privedli so jo z drugimi ranjenci na Dunaj. Mejpotoma se je pokazala žalostna potreba, da je odreže eno nogo, in sedaj leži sirota v dunajski splošni bolnišnici na kliniki dvornega svetnika Hochenegga. Fantaziji je dovoljeno preskočiti leta in se prestaviti v daljno bodočnost, ko bodo dogodki, ki nas sedaj pretresujejo, že davno pripadali zgodovini. Tedaj ho imela Roza moža, ki mu povije otrok in bo gospodaril na kaki kmetiji. In v sobo se priplazi starka, nje mati, ki je sedaj prišla se svojim otrokom na Dunaj in streže težko ranjeni. Mamičca maha z glavo. Ne more več prav razlikovati, kaj so bile sanje, in kaj je v resnici doživela. Roza pa s oživlja v spominu iz otroških let kratek, ali na dogodkih bogat čas, ki je bil določil smer in vsebinsko življenja. To je tisto zagonetno na silni, nerazrušljivi uganki, pred katero stoji sedaj posamičnik in skupnost, da se usoda ljudi od danes do jutri preobrazi in prevrača in nam odreka vse, kar smo poprej zamislili, izmordovali, pripravili in dobro premislili. Mala Roza si ni delala skrbi, ko je s svojimi z vodo napolnjenimi vrči letala v strelno linijo. A v njej se je gibalo pač še kaj drugega, nego radodarnost in veselje na prizorih, ki jih še ni čula in doživela nikoli. Ni samo krutost nekaj atavističnega, spečega v duši mornernega človeka; kar ostri piš vojne razpalja v goreči plamen. Ne, tudi sočutje in bol, ki jo vzbuja v nas trpljenje človeka, sta nam prirojena. Ko je Roza, bosa, zasopljena in hropeča, letala med vrstami borilcev, je pač vedela, kaj dela, si je bila tega tudi v svesti, da nevarnost, ki tu in tam ruši k tlom može, grozi tudi njej. In zgrudila se je v krvi, položila so jo na nosilnico ter odnesli na obezvovališče. In malo kmečko dekletce, ki je morda ni bilo usojeno, da vidi kdaj v svojem življenju bližnje okrogno mesto, prihaja v glavno mesto. V vlakcu so jej odrezali nogo. Mala junakinja od Rave Ruske je postala pobitjenka za vse svoje življenje. Preko nje se sklanjajo zdravniki in strahu in skrbi. Učenjak, v katerega kliniki je nameščena, jej posveča posebno skrb. Pazijo na vsako njeno željo in naravnost preže na vsako nje kretnjo. Sprvega so se komaj razumeli žnjo. Zdravniki in strežniki večji poljskemu jeziku, niso mogli raz-

umeti nje narečja. Ali niso odnehali in sedaj mala Roza tudi duševno ni več osamljena. Ozdravijo jo, povrne se v svojo rojstno vas, in ko bodo cerkveni zvonovi z davno zopet oznanjali mir, ko obledi spomin na dneve groze, krvi in pustošenja, se bo ob delopustu pripovedovalo otrokom in vnukom o hrabri Rozi Zenock, ki je je leseno nogo plačal cesar sam na Dunaju, in ki nosi okolo vratu zlato veržico, z žlahtnimi kamni, na katerih je čitati ime vladarjevo.

Amerikanski otroci za sirote evropskih vojakov. Iz New-Yorka se poroča: Lepo, krasno, ganljivo idejo je sprožila blaga, a neznanca duša v Chicagu, in vse Združene severo-ameriške države so to idejo sprejele z veseljem, kakor bo sprejeta v Evropi s hvalečnostjo in ginjenostjo, posebno v onih državah, ki so zapletene v vojno. Ideja je enostavno sledeča: Otroci Združenih severo-ameriških držav naj za Božič pošljejo razne darove vsem onim evropskim otrokom, ki so izgubili očeta na bojnem polju. — Brzojavke iz New-Yorka zatrjujejo, da je vsa Amerika pozdravila to idejo z navdušenjem. Amerikanski časniki bodo nabrali darove, a otroci bodo sami s svojimi lastnimi približki kupovali igrače. Vsi se trudijo za čim večji in lepši vspeh te akcije. Mnoge zelo vplivne gospe so aktivno pristopile k tej akciji. Predsednik Združenih držav jo odobruje in se jej je pridružil a poslaniki vseh v vojno zapletenih držav so obljubili, da bodo njih vlade skrbele za to, da pridejo vsi darovi na določeno jim mesto. A to še ni vse: teh darov ne pošljejo preko Atlantskega oceana z navadnimi tovornimi parniki. Prinese jih v Evropo poseben parnik božični parnik pod zaščito ameriške zastave s progami in zvezdami. Parnik bo označen s zvezdo in s Kristovimi besedami: »Sinite parvulus« ter pojde v Evropi iz pristanišča v pristanišče s svojim ganljivim tovorom. V pristanišča ga pa bodo vodili med minami ter bo smel v najstrožje zavarovana pristanišča: Njega ganljiva misija mu bo jamčila popolno varnost.

Pod ognjem granat.

»Nowa Reforma« objavlja pripovedovanje nekoga v bitki pri T. ranjenega vojaka, ki je pripadal četam levega krila armade generala Dankla, ki je prodirala ob levem bregu reke Visle. Te čete so imele takoj po prihodu v gubernijo Radom celo vrsto bojev s sovražnikom, ki je prodiral od severa. O enem teh bojev imamo realistični opis epizode, ki jo je doživel neki priprost vojak.

Takoj, ko smo zapustili L., je pripovedoval vojak, smo prišli že v zvezo s sovražnikom. Šli smo mimo vasi, ki so jih prebivalci zapustili in prišli v T. in od tod v neko vas, kjer smo komaj izsilili sod vode. Poslali smo predstraže naprej, sami pa se utaborili na polju pred vasio. Konserv se iz varčnosti nismo dotaknili, ampak smo na polju, kjer smo se nahajali, izkopali krompir in ga spekli.

Noč je bila razmeroma mirna. Naš ogenj pa je sovražnika najbrže opozoril na nas, kajti zjutraj je bil že naznanjen alarm. V smeri iz T., kjer se je nahajala naša glavna sila, je prišla neka konjeiška patrulja, ki je bila odposlana na pozivvedovanje. Kmalu so padali strelji in patrulja se je v diru vrnila s poročilom, da se sovražnik, s katerim se je bojevala, že bliža.

Na povelje smo se takoj razvrstili. Skoro golo polje nam ni nudilo nobene zaščite, dočim je imel sovražnik, ki se je postavil pod nekim gozdom, jako dobre pozicije. Naša stotinja je dobila tudi povelje, naj zavzame boljše pozicije, a mi tega nismo opazili. 8 infanteristov in neki korporal smo nenadoma ostali smrti. Ne na desni, ne na levi od nas nikogar. Bilo nam je res čudno pri srcu. Tu je zaklical korporal: »Na tla! Ne streljati! Ničče naj se ne premakne! Ležali smo na krompirjem polju in se stisnili na zemljo. Preko nas so črcale granate in sicer tako blizu, da se je začelo, da bodo padle vsake trenutek nad nas. Zračni pritisk je bil tak, da smo mislili, da nam odnese kape. K sreči so padle sovražne granate proti T. in niso zadecle nikogar izmed nas. Tu smo začeli za nami nemodoma šum. Pogledali smo nazaj in videli pred nami 60 kozakov, ki so med kričanjem in vihtenjem sabelj, kakor je njih navada, drveli proti nam. Obkolili so gozd in nas padli od zadaj. Tu je korporal komandiral: »Fantje ogenj!« Pričeli smo takoj streljati. V par trenutkih jih je padlo deset do dvajset raz konje, drugi pa so pobegnili. Pri umikanju so šli v gozd, kjer jih je postrelila naša infanterija. Korporal nam je nato ukazal, naj se rešimo k na-

šim. Sklonjeni smo hiteli preko polja in prišli do nekega farka, ki bi nas dobro ščitil. Toda komaj smo prišli tja, kaj, ko nam zakliče neki pomočnik, naj nikar ne ostanemo tamkaj. Šele sedaj smo zapazili, da so bile takoj nad nami naše čete, ki smo se jim potem pridružili.

Tu so naši močno streljali in vsak je bil že za kakim grmom, drevosom i. t. d. Vlegel sem se za neki grm, nedaleč od mene neki tovariš od onih osmih vojakov. Ruska artiljerija je streljala pridno na nas. V začetku so bili strelji previsoki, pozneje pa so našli Rusi pravo distanco. Granate so švigale čez grmovje: krah, krah! Naenkrat strašen pok nad menoj; pogledal sem naokrog: oni tovariš, ki je ležal za drugim grmom, je bil razmesarjen od granat. Nisem imel časa, da bi ga pomiloval, kajti čez par trenutkov je tudi meni razgrala neka granata desno roko. Puška mi je padla iz roke; pričel sem teči v smeri, kjer sem mislil, da dobim sanitetce. Kmalu sem bil v vasi. Prepelzal sem neki čot, potem drugega, tretjega in četrtega. Padel sem, vstal zopet in nisem vedel, kaj se godi z menoj. Vedel sem le, da sem videl pred seboj pobito živino, ženske in otroke goreče hiše. Končno sem se srečal z več ranjenci. Prišli so naši vozovi, ki so nas odpeljali na pomožni prostor. Od tam smo prišli v Krakov.

Razpoloženje v Ameriki proti Nemcem.

Georg pl. Skal priobčuje v dunajski »Die Zeit« dalje poročilo o razpoloženju v Ameriki vsled vojnih dogodkov. Iz tega zanimivega poročila posnemljemo:

Nemec, ki se nahaja danes v Zjedinenih državah, se ne more ubraniti čustva, da se nahaja v sovražni državi. Sicer smo že tri tedne popolnoma odrezani od Nemčije in Avstro-Ogrske in časopisi se morejo opravičevati, češ, da priobčujejo vse vesti, kakor jim prihajajo, da torej ni njihova krivda, če so ta poročila enostranska. To pa gotovo ne velja, kajti londonske in pariške vesti ne le da se ne presojajo, ampak se ponatiskujejo z očitno naslado in s primernimi redakcijskimi pripombami. Da, nemška država in Nemško-Amerikanci, ki protestirajo proti lažnjivim poročilom, so napadani in jih obspiljejo z zasramovanji. Najbolj divjasta lista »New-York Herald« in »Evening Telegram«, ki dan na dan, uro za uro, — kajti posebne izdaje izhajajo skoro nepretrgoma — zasramujeta in obmetavata z blatom vse, kar je nemško. Drugi, sicer dostojni listi, kakor »Times« in »Evening Post«, se skrivajo za pretvezo, češ, da vroče ljubijo veliki nemški narod, da pa žele osvoboditi se despotične vlade in militarizma, a to da se najlaglje zgodi po porazu Nemcev. Potem da nastane nemška demokracija, ki se bo mirno razvijala do največjega vzcvita.

Marsikaj se more pripisati pomanjkljivi žolski naobrabi, ali vendar je neodpustno, da se dnevno razglašajo belgijske zmage in da trde še sedaj, da so Belgijci le umaknili v Antwerpen ter prepustili Nemcem Bruselj, da jih zvabijo v past. V debelih črkah čitamo, da so Francozi vzeli močno trdnjavo Mühlhausen in Rusi močno nemško trdnjavo Lyk. Maloštevne vesti o nemških zmagah pa se omenjajo le tako mimo grede in tako, kakor da izhajajo in nezanesljivih virov.

Z eno besedo: kaže se jasno, da imajo tisti prav, da je brezvspešno vse snubnje za amerikansko prijateljstvo, Amerikanec ne mara Nemca, ker mu je njegovo bitstvo nesimpatično in ker vidi v prvotno nemške monarhične nevarnosti za njegovo svobodnostne naprave. Nemško-Amerikanci se trudijo, da bi pobijali zlohotnost amerikanskega časopisja, ali ne koristi jim mnogo, ker Amerikanec noče čuti nič dobrega o Nemčiji. On vidi v francoski republiki zavetišče svobode in se nagiblje k Angliji. Ako se ga opozarja na Rusijo in Japonsko, ne ve odgovora, ali prepričati se ne da. Preobrat utegne nastati šele potem, ko bodo prihajale vesti o nemških zmagah in London in Pariz ne bosta mogla več lagati.

Mnoge laži o krutostih nad Amerikanci v Nemčiji so izpodbili nemški veleposlanik Gerard in pa izjave Amerikancev došlih v Ameriko.

Predsednik Wilson je pozval ljudstvo s proklamacijo naj bo nevtralnno tudi v sedeh in pisavi, ali to je napravilo malo utisa na časopise. Novinstvo in javno mnenje ostajata pri tem, da je nemški cesar kriv te vojne in da je to »cesarjeva vojna«. Tudi se vzlic vsem demontem ponavljajo, da je bilo sto socialističnih voditeljev ustreljenih, ker so protestirali proti vojni.

Pred poslopji velikih časopisov je kaj živahno. Tam se zbirajo zastopniki vseh narodov in razpravljajo z vnezo. Prepričajo se Nemci, Francozi, Angleži, Belgijci, Rusi, Italijani, Orki itd. Mir pa se kali zelo redko in redko se dogaja, da poseza policija vmes.

Iz Meksike prihajajoči Nemci pripovedujejo, da se tudi tam grozno zavablja čez Nemčijo. Pl. Skal zaključuje: Pač nimamo nobenih prijateljev in obdani smo od malenkostnih nevošnjivcev.

Vojni dnevnik samostanske gojenke

Te dni je došlo na Ogrsko devet deklic, ki so bile v belgijskem samostanu Merbes le Chateau. Tamkaj jih je zalotila vojna in dolgo se niso mogle povrniti v svojo domovino in že se je mislilo, da so izgubljene. Ena deklet je vodila vojni dnevnik, iz katerega je prinesel neki madžarski list nekaj zanimivih podatkov.

Prišel je žalosten čas — pravi dekletce — kmetje so pobegnili in jelo je primanjkovati živčevja, kajti nikdo si ni upal v vas, ker nismo vedeli, ali so tam prijatelji ali sovražniki. Dekle opisuje, kako so sedele v pustih sobicah, poslušajoč grmenje topov in že so se tako privadile temu, da jih ni več vzmerniralo. Že so znale razlikovati, od kod prihaja grmenje, ali iz Namura ali iz Liega. Nekega dne so čule topove prav od blizu. Ko so malo privzdignile zastore pri oknih, so videle, kako v zraku eksplodirajo šrapneli. Nekega dne so prišli v samostan Nemci ter jih pozvali, naj se odstranijo iz samostana, ker je ta prišel v bojno linijo. Sestre-ustmiljenke so na večer pri mesečini odvedle seboj svoje gojenke ter žnjimi zapustile samostan, napolivši se peš proti bližnji vasi. Prvi je stopal neki zavodski duhovnik, za njim pa deklice in usmiljenke. Hodeč po cesti so videle na obeh straneh sveže izkopano zemljo. Rekli so jim, da so to svežji grobovi vojakov, ki so padli v bitki. Šli so preko celega grobovja.

Po osmih dneh, ki so jih dekleta preživela v belgijski vasi, so se mogle vrniti domov. Dobile so v vojaškem vlaku poseben vagon. Prevozile so prazno Belgijo. Vse številne vasi, ki so jih videle, ko so potovale v samostan, so enostavno izginile — vse je bilo vzravnano z zemljo. Tam, kjer je bilo nekaj vse živo in hrupno, je sedaj prazno in tiho. Kakor da je zemlja požrla ljudi in kraje.

Ko so dospеле v Nemčijo, je bilo povsod veselje in zvonjenje. V mnogih vaseh so videle, kako ranjeni vojaki z orožjem v roki pripovedujejo svoje dogodke, pak je bilo to kakor kakšna predstava. Zanimiva je nastopna epizoda: V Bincheniu so videle nekoliko francoskih ranjencev, ki so imeli na nogah popolnoma raztrgane, v rokah pa nove čevlje. Na vprašanje, zakaj ne obujejo teh dobrih, so odgovorili, da so jim njihovi častniki rekli, da dobre čevlje bodo smeli obuti šele tedaj, ko pojdejo v Berlin! Tudi kot vjetniki so se pokorili tej zapovedi in niso hoteli obuti dobrih čevljev.

Nedaleč se je rdečilo nebo. Rekli so jim, da so Nemci tam zažgali neko vas, ker so ljudje streljali nanje. Zato da so jih kaznovali. Medpotoma so našli nekoliko hiš z napisi: »Miri ljudje.« Take napise so postavljali Nemci na vseh hišah, kjer so jih Belgijci sprejeli mirno, v opozorjenje nemškim četam, naj dotične ljudi puščajo na miru.

Dalje pripoveduje mala samostanka, da so se Belgijci posebno bali nemških aeroplanov. Bolj nego topov! Čim so na horizontu opazili kak oblačič, že so mislili, da je to sovražnikov aeroplan, pak so začeli streljati. In nekega dne se je res dogodilo, da so zapazili aeroplan, pak so streljali nanj in ga zadeli, da je telebnil z višine na travnik.

Reimska katedrala.

Cerkev »Naše gospe« (Notre dame) v Reimsu, o kateri je te dni toliko govora, je bila uzor in slava francoskega umetništva. V onem občudovanja vrednem arhitektoničnem razcvitu, vsled katerega je v »Ile de France« vsklil iz še neznanega vira takozvani gotički slog, ki so ga potem kmalu posnemali v Nemčiji, a potem še drugod v Evropi, v onem času so kmalu nastale razne katedralke, med katerimi je bila jako na glas katedrala v Reimsu. Karolinška stavba, ki je stala na istem mestu od V. do XIII. stoletja, in ki je bila glasom zgodovinarja Teodoarda ena najbogatejših v Franciji, je zgorela leta 1210. Leta 1211 so pod nadškofovo Alberingom pl. Humbertskim in o o načrtih arhitekta pl. Concy začeli zidati novo katedralo, ki je bila sezidana v 30 letih. Dolga je bila 148 metrov, široka 31 a visoka 37. Pri tej stavbi je vodor vna črta popolnoma izginjala pod podrobnim ornamentom. Katedrala, katere tloris je latinski križ, je imela sedem k-pelic, dva elegantna, vitka zvonika, visoka 83 metrov; nje galerije so okrašene s krasnimi slikami kraljev in prerokov; krasilo jo je tudi nič manj, nego štirideset krasnih kipov. Sploh je bila ta cerkev vzor mistične elegancije, skrajne, največje lepote in zračne lahkote. — In ravn» kipi so v tej cerkvi predstavljali višek srednjeveške kiparske umetnosti ne le za Francijo, temveč za vso Evropo. — In ta krasni, neprecenljivi monument so poškodovale granate.

Domče vesti.

»Huzar« in »ulanec«. — Beseda huzar, (francoski »hussard«, angleški »russar«, nemški »Husar«) izvira iz madžarske »huzsar«, ki pomeni »dvajseti« (»huz« pomeni »dvajset«). Svoj prvotni izvor pa ima ta beseda ravno v pomenu besede »huz« = dvajset, kajti za časa ogrskih vojn proti Turkom je morala vsaka vas dati od vsakih dvajset družin po enega popolnoma opremljenega jezdeca. — »Ulanec«, ki je isto, kakor bi v slovenskem rekli »snilčar«, izvira po mnenju nekaterih etimologov iz poljske besede »ula« (sučva); drugi pa trdijo, da beseda »ulanec« izvira iz turške »oglan«, ki pomenja »mladenič«. Ta beseda se je v turški jezik vrnila iz tatarščine.

Vesti iz Goriške.

Karambol avtomobila z izvoščkom. V nedeljo zvečer je zadel neki izvošček blizu Rdeče hiše v avtomobil, ki vozi v Vipavo. Avtomobil in izvošček sta vozila na desni strani ceste in sta imela torej oba dovolj prostora, da bi šla mimo. Iz neznanega vzroka pa zavozil kakih 15 korakov pred avtomobilom izvošček proti avtomobilu in se zaletel vanj. Posledice karambola so bile pobile šipe na avtomobilu, močno poškodovan konj, (ki je med tem že poginil) in zlomljena ojnica pri vozu. Vzrok nesreče še ni dognan. Pri tej priliki pa opozarjamo vse voznike, da se ravnajo po novem cestno-polijskem redu, da je treba namreč voziti na levi strani in prehitovati na desno.

Glas iz občinstva. Ulica sv. Antona slovi po obilici nočnih rogoviležev, v zadnjem času pa skrbe nekateri šnopsarji za to, da tudi podnevi ne nastopi mir. Tako se je nudil v nedeljo pasantom Gosposke in ulice sv. Antona prav gaben prizor, ki je posebno v sedanjih časih nad vse žalosten. V veži hiše, kjer se prodaja vino čez ulico se je nabrala precejšnja kopica šnopsarjev, ki so živahno »debatirali«. Nakrat je nekdo preživo »brani« svoje stališče in svojemu nasprotniku kar s pestjo hotel dokazati pravilnost svoje trditve. Beseda je dala besedo, udarec je sledil udarcu in med najnižkotnejšimi psovskami se je razvil prav živahen pretep šnopsarjev. Kričanje, psovanje in padanje udarcev je privabilo vse polno ljudi, da je bila kmalu vsa ulica čisto nabit» radovednežev. Med tem so se pa šnopsarji že dosti natepli in prvi je prišel na svelo »zmagovalec«, da odhajajoč še enkrat opusje svoje nasprotnike in da ubežijo roki pravice. Kmalu za njim pa je prišel tepeni šnopsar, ves raztrgan, omagan, krvav in potr od udarcev in zganja, se je vsedel na prvi kamen in počakal stražnika, ki mu je priskrbel primerno mesto za odpočitek. Ves dogodek se vršil od pol desete dopoldne do desetih in vse občinstvo se je zgajžalo, da je kaj takega mogoče. Prav iskreno želimo, da se stopi šnopsarjem prav temeljito na prste.

IVAN : TORRESANI TRST, ULICA GIULIA 32, TRST Prodejlna : Elezarske in predmetov za domačo rabo. Obrtni in poljski predmeti po zmernih cenah. :

NAZNANILO. Cast mi je naznaniti slav. občinstvu, da sem odprl popolnoma novo pekarno v ulici Caserma št. 11, katera je preskrbljena v vsakovrstnim blagom. Kruh vedno svež. Najj nešje vrsti moke. Prepečenci, slaščice, mrzle pijače, kakor tueli vino in likerji. Uljudno se priporoča Alojzij Gulj, prej na trgu Caserma.)

Edina primorska tovarna dvookolov »TRITINA« Gorica, Tržaška ul. 28 prej pivovarna Gorup. Zaloga dvookolov, živinskih in kmetijskih strojev, gramofonov, obostron. št. F. B. ATJEL Gorica, Stolna ul. 2-4 Plačnje se na obruke. Četki franke.

IVAN SIMONIČ TRST ulica Belvedere 49 : TRGOVINA USNJA : vseh vrst, črnih in barvanih ter nadplatov z izdelovalnico zgorajjih čevljev. Velika izbira potrebščin za čevljarje in sedlarje. Specialiteta : podpatnik »PALMA« !!!

MICHELE ZEPPAR Trst, ulica San Giovanni 6 in 2 TELEFON št. 11-85 Podružnica v Zadru. Zaloga majoličnih peči in štedilnikov (Spartan) lastnega izdelka. Edino zastop. tovarne majoličnih peči: Carl Mayer's Söhne, Bismarck Jzbera plošč za stene kakor tudi za štedilnike, majolice, peči izdelane za trajen ogenj, uporabljive tudi na ulcu.

ZALOGA POHIŠTVA Giacomo Macerata se je preselila v ulico San Giovanni št. 7. Velika izbira svetlega in temnega pohištva PO NAJZMERNEJŠIH CENAH. Samo v ulici San Giovanni št. 7. — POSTREŽBA TOČNA.

CROATIA Zavarovalna zadruga Zagrebu. Edina domača zavarovalnica. Ustanovljena leta 1884. — CENTRALA: Zagreb, v lastni hiši, vogal Narovske in Preradovičeve ulice. — GLAVNO ZASTOPSTVO: Ljubljana, Novisad, Osijek, Reka, Sarajevo. Podružnica Trstu, ul. Lavatoio 1, II. Telefon št. 24-94.

Ta zadruga prevzema pod ugodnimi pogoji sledeča zavarovanja: 1. Na življenje. 2. Proti škodi po požaru. 3. Zavarovanje steklenih šip. Zadržno imetje v vseh delih znaša K 3,013,332-66 Letni dohodek premije s pristojbinami K 1,486,297-56 Izplačane škode K 5,254,162-96 Specialni posredovalci in akvizitorji se sprejmejo pod ugodnimi pogoji. Natančnejše informacije daje Podružnica »Croatiae«, Trst, ul. Lavatoio 1, II. In glavno zastopstvo »Croatie« v Ljubljani (tvrdka Kmet in Slivar). Zastopnik za Goriško g. Franc Perko, Gorica, Trgovski dom

M. Remondini tapetnik Trst, ul. C. de Rittmeyer 9 priporoča slav. občinstvu svojo delavnico ter zagotavlja točno izvršbo za vsako delo in po zmernih cenah.

Tavetarški in prognozski mojster DRAGOTIN PUC Trst, Via Molin grande št. 38 se priporoča cenj. občinstvu

V dobroznani mesnici Valerio Demarchi Trst, Piazza Barriera vecchia 9, Tel. 26-56 se prodaja vedno prvovrstno goveje, telečje in koštrunovo jančje in tudi kokošje meso. OBR: Kuharje govejih vama, zaloga suših in osoljenih črev ter sličnih izdelkov. Postrežba na dom. - Zmerne cene.

TURUL elegantne oblike, fino blago. Izredna trpežnost! Cene, ki nadkričujejo vsako konkurenco. Čevljarnica MÖDLING TRST - Corso št. 27. Podružnica: ulica Cavana št. 11

Josip Petronio, Trst Trg Barriera vecchia 3 Zaloga preustrojenih kož (usnja) in vseh drugih potrebščin za čevljarje. Podplati se dobivajo po znižanih cenah. Cene zmerne. — Postrežba točna.

Café Nuovo (NOVA KAVARNA) Trst, Piazza Barriera-Settefontane Prva udobnost. Bogata izbira časnihkov. Prvovrstne pijače. Izdela vseh vrst. Biljardi Seifert, TELEFON 15-81. Poleg kavarni se nahaja tudi izveten BUFFET, kjer se prodajajo mrla jedila, vino in Dražerjevo pivo. Sprejema se naročila na dom. Prijemna ura: Franjo Abram, I.

NESTLÉ-JEVA MOKA ZA OTROKE Postkuse pošlje na zahtevo popolnoma zastonj. Nestle, Dunaj I, Biberstrasse 14 R.

POZOR! Vsed nastalih razmer sem v stanu prodajati v »URNEM GRABNU« izborno VIPAVSKO vino po 24 stotink 1/4 litra. ISTRSKO vino po 24 st. 1/4 l. - PRISTNI TERAN po 32 st. 1/4 l. RESTAVRACIJA BALKAN (Piazza Caserma) POZOR!